



THYRAS VOLD

UDGIVET AF SLESVIG-LIGAEN

95. årgang nr. 1

1. halvår 2016

Nummer 906



**SLESVIG-LIGAENS
LANDSMØDE 2016**



LØRDAG, DEN 17. SEPTEMBER 2016
på
RØDDING HØJSKOLE

**DE DANSKE
ÅRSMØDER 2016**
10.-12. JUNI



SYDSLESVIG
- hvad rager det DIG?

www.syfo.de



Formandens spalte

Kære medlemmer

Nu da foråret nærmer sig, får I lidt nyt fra bestyrelsen og formanden.

De store flygtningestrømme, der når Europas grænser, sætter også sit præg på relationen Danmark – Tyskland. Det er jo ikke en hemmelighed, at de to lande, der har båret de tunge byrder i denne forbindelse, er Sverige og Tyskland. Med det svenske indvandrings-stop har Danmark, der ellers ikke har haft den store indvandring, valgt at indføre grænsekontrol ved den dansk-tyske grænse. Det danske mindretal har været imod beslutningen, ikke alene fordi det skader det regionale samarbejde, men også i solidaritet med Tyskland, der fortsat har en rummelig indvandrerpolitik, selv om der også her sker begrænsninger. Vi må håbe, at den uholdbare situation i Europa ophører, og grænserne igen åbnes.

Men ikke uden grund har Karl Otto Meyers død også fyldt meget. Karl Otto Meyer personificerede om nogen, det danske mindretal. Han var en personlighed, der virkede stærk i kraft af hans indsats og markante holdninger. De var jo så markante, at han i kraft af sin modstand mod genindførelsen af militæret blev ramt af Berufsverbot. Men det var måske netop på grund af hans personlige integritet, at han også vandt respekt ud over det danske mindretal. Han vandt det ikke mindst gennem hans optræden i den såkaldte Barschel skandale i 1987, ikke blot i Slesvig, men over det ganske Tyskland. En respekt der var en medvirkende årsag til, at mindretallet kunne udvikle sig til et regionalt parti uden at give slip på det danske. Uden hans indsats havde situationen for mindretallet ikke været den samme i dag.

Æret være Karl Otto Meyers minde.

På det nyligt afholdte bestyrelsesmøde blev det drøftet, hvordan vi bedre kan holde kontakten med »gamle« medlemmer, samt hvordan vi får fat i nye.

Til dette formål har vi netop fået trykt et kunstblad af den sydslesvigske kunstner Hans Clausen. Vi mener selv, det er et smukt motiv og har derfor dels fået det lavet som kort, dels som

plakat. Kortet skal sendes til nye medlemmer, men ved henvendelse kan også nuværende få tilsendt nogle eksemplarer. Desuden er der blevet lavet en flot plakat, der vil pynte i ethvert hjem og kan købes for 50 kr. + forsendelse. Henvendelse kan ske til vores næstformand:

Horst Werner Knüppel

telefon: (+49) 4861236 eller (+45) 20151687.

Som nogen af jer har oplevet, så har der været problemer med vores kontingentopkrævning. Det skulle der gerne i løbet af foråret komme styr på, idet vores næstformand Horst Werner Knüppel samt Kerstin Pauls vil tage sig af opkrævningen. Dels sparer det os for en stor sum penge, og dels bliver forretningsgangen hurtigere og mere smidig.

I 2020 har foreningen jo 100 års jubilæum, og vi efterlyser ideer til, hvordan det skal fejres. Hvis I har gode ideer, så mail dem gerne til mig:

Anne-Marie Thorup:

mariethorup@hotmail.com

Dette års landsmøde skal holdes i Jylland, og det bliver på Rødding Højskole den 17. september. Vi håber selvfølgelig, at mange har lyst til at deltage. Dagsordenen for mødet kan ses andet sted i bladet. Det er ikke helt tilfældigt, at valget falder på Rødding, der ikke alene er verdens ældste højskole, men tillige oprettet som en dansk bastion i det Sønderjyske.

Vores meget afholdte kasserer, Jens Hønholt, ytrede på sidste landsmøde, at han ønskede at stoppe, når han var på valg i 2016. Men en tidlig morgen i midten af april, fik jeg en dejlig opringning: »Jeg vil godt fortsætte som kasserer de næste 2 år«. Jeg må indrømme, at der faldt en sten fra mit hjerte, for jeg kan ikke forestille mig, at vi kan få en mere kompetent kasserer. Det betyder, at han er på valg, og det er også Hans Jørgen Lych Larsen, som blev valgt for et år ved sidste landsmøde.

En stor tak skal også lyde til vores redaktør af Thyra Vold samt til Wolfgang Bradtke, som fortløbende opdaterer vores hjemmeside. Disse 2 personer er jo også i høj grad med til at tegne Slesvig-Ligaen udadtil.

*Med venlig hilsen
Anne-Marie Thorup*

Tanker på en 1. maj



**Jette
Waldinger-Thiering**

Medlem af den
Slesvig Holstenske
Landdag
i Kiel for SSW



I dag, 1.maj, skinner solen, det er arbejdernes kampdag, og jeg sidder på min terrasse i Egernførde og tænker tilbage på min barndom og mit voksenliv.

I denne meget hektiske og travle tid, sker det ikke alt for ofte, at jeg har tid til at tænke tilbage på min barndom.

Mine forældre, Rolf og Gerda Waldinger, har så længe jeg kan huske været meget aktive i det danske mindretal i Sydslesvig og især i Egernførde.

Aktiviteterne spændte fra FDF, kirken, Slesvig-Ligaen, SSF, SSW, skolen, voksen-

undervisningen og husmoderforeningen.

At engagere sig for det danske mindretal i Sydslesvig hørte med til vores hverdag og har sat sit præg på mit liv som voksen.

Indtil 1967 boede vi ovenpå Brdr. Brovst Børnehave i Noorstraße i Egernførde.

Bygningen omfattede lejligheder foroven og børnehaven forneden.

En meget smart løsning for både børnene og deres familier. Men glemmes må heller ikke Jes Kruse-Skolens lærere, som kunne bosætte sig her med deres familier. Det var virkelig til gavn for mindretallet.

Det der var børnehavens legeplads om formiddagen, var min om eftermiddagen og i weekenderne. Jeg var nok temmelig heldig, at kunne lege der med vennerne.

Mine forældres store engagement var meget tidskrævende, men jeg havde aldrig fornemmelsen af, at det gik ud over vores familieliv.

Sådan var det bare. Uden en ihærdig indsats sammen med mange andre i foreningslivet ville mindretallet i Egernførde og i amtet ikke stå så stærkt, som det gør i dag.

Da min lillebror blev født, flyttede vi til Flækkeby, og børnehavens legeplads blev skiftet ud med vores egen gynge og mine nye venner

på vejen. Det var dem, som lærte mig at tale tysk.

Lige pludselig var jeg den lille nye pige med den røde cykel, som skulle lære et for mig fremmed sprog og en ny kultur. Heldigvis gik det temmelig stærkt med at lære sproget og finde nye venner i landsbyen. Der var plads til begge kulturer. Efterhånden flyttede der flere dansksindede familier til Flækkeby, heriblandt en del lærere fra Jes Kruse-Skolen.

Jeg startede i 1.klasse i 1970, selvfølgelig med et stort kræmmerhus-Schultüte.



Selvom vi nu boede ude på landet og ikke inde i byen i centrum af mindretallet, fortsatte mine forældre deres engagement. Der blev holdt bestyrelsesmøder derhjemme hos os i spisestuen, til stor glæde for os børn. Fru Rønnau havde nemlig altid chokolade med til os børn.

Efterhånden som tiden gik og vi blev ældre, skulle vi også hjælpe til, når der var SSFs julefest og årsmøde i Egernførde. Sætte SSW plakater op til landdagsvalgkampen og mange andre ting.

Årsmøderne har altid været den største begivenhed for os. I mange år blev årsmøderne holdt i gymnastiksalen. Min mor, som var skolens hjemkundskabslærer, havde ikke kun styr på kaffebordet, men stod også for middagen, som mine forældre havde inviteret gæsterne fra Danmark til. Middagen blev holdt derhjemme i Flækkeby om aftenen. Slesvig-Ligaens daværende formand, Peter Kragelund, har tit været vores gæst.

Min far plejede at sige, at uden Slesvig-Ligaen ville vi syd for Ejderen hverken have haft børnehave eller skole. Som tiden gik kom der jo også Medborgerhuset til. Uden Slesvig-Ligaens økonomiske opbakning, ville det virkelig have set sort ud. Derfor var det utrolig vigtigt for mine forældre at deltage i Slesvig-Ligaens general-

forsamlinger - landsmøder. Som 12årig tog vi færgen til Sjælland, så mine forældre kunne deltage i mødet i København. Det kunne godt være en udfordring at komme til København og finde rundt. I tidernes morgen fandtes der jo ikke nogen GPS til bilen. Men da vi kørte ind i storbyen, spottede min far Peter Kragelunds bil. Han tog en hurtig beslutning og fulgte efter ham. Efter et godt stykke tid og fornemmelsen af, at der var noget galt, stoppede Peter, og min far sprang ud af bilen. Begge to stod og grinede højlydt. Peter skulle lige forbi og hilse på sin datter Pia, inden han skulle til møde. Ja, sådan kan det gå.



Jeg har været utrolig heldig at få lov til at vokse op i det danske mindretal, som har forstået, at vokse og åbne sig

overfor samfundet.

Mindretallet er blevet brobygger i en tid, hvor mange mennesker flygter fra deres hjemstavn, fordi de ikke kan leve i fred, og hvor sikkerheden ikke er garanteret.

Jeg har i dag det privilegium at være SSWs landdagskvinde i den Slesvig Holstenske Landdag i Kiel, hvor jeg hver dag arbejder for at få det danske mindretal og friserne ligestillet med det offentlige. Vi har opnået rigtig meget i de sidste 4 år.

Alligevel har vi brug for jeres opbakning til at realisere de mange ideer, der kommer rundt omkring fra.

I må ikke give slip på os, der vil altid være brug for jeres opbakning, og måske kan vi i disse urolige tider hjælpe hinanden med at forstå og klare de nye udfordringer, som Europa står overfor. Vi har lært af hinanden og er i dag en vigtig del af befolkningen i Slesvig Holsten.

Mange tak for jeres indsats.

*Med venlig hilsen
Jette Waldinger-Thiering*

Ansøgninger om støtte fra Slesvig-Ligaens Fond

Foreninger og institutioner, hjemmehørende i Sydslesvig, kan søge støtte fra Slesvig-Ligaens Fond til kulturelt og humanitært arbejde i Sydslesvig.

Ansøgningsskema kan hentes på vores hjemmeside: www.slesvigligaen.dk. Det udfyldte skema returneres inden 31. august hvert år til foreningens formand.

På det første styrelsesmøde efter ovennævnte ansøgningsfrist vil indkomne ansøgninger blive behandlet, og evt. bevilget støtte vil efterfølgende blive udbetalt.

Mindeord om Karl Otto Meyer

Et stort og bevæget liv sluttede søndag aften i Skovlund, da SSW-politikeren Karl Otto Meyer den 7. februar 2016 døde i en alder af 87 år.

Man kan ikke beskrive det danske mindretals politiske historie efter 1945 uden at komme ind på Karl Otto Meyer og hans fremragende virke. Han var i årtier SSWs og det danske mindretals ubestridte leder og ansigt udadtil. Både som landsformand 1960-1975, som landdagsmedlem 1971-1996 og som chefredaktør for Flensborg Avis 1964-1982 satte Karl Otto sit særlige præg og sine fingeraftryk på mindretallets og samfundets udvikling. Uden hans livslange indsats for ligestillingen ville mindretallene og mindretalspolitikken ikke stå så stærkt, som de gør i dag. Karl Otto skabte med sin politiske kamp forudsætningerne for, at SSW i dag bærer regeringsansvar i Slesvig-Holsten og er et vigtigt parti i vores hjemstavn.

Født i 1928 i Flensborg og opvokset i Kappeler Straße var han som søn af en trykkerimedarbejder fra Flensborg Avis allerede i sin barndom og ungdom aktiv i det danske mindretal i de mørke tider under nazisterne fra 1933 til 1945. Da Karl Otto Meyer blev indkaldt til værnemagten i 1944 droppede han Duborg-Skolen og flygtede til Danmark, hvor han tilsluttede sig den danske modstandsbevægelse. Disse oplevelser prægede



(Foto. Lars Salomonsen)

ham livet igennem, og den energiske kamp mod nazismen og dens tilhængere samt medløbere var en del af hans politiske DNA. Denne holdning gjorde også, at Karl Otto Meyer i 1950erne var en stærk modstander af, at Vesttyskland skulle genindføre et militær. En holdning, som endda førte til, at Karl Otto fik »Berufsverbot« som lærer i Skovlund.

Som ungt partimedlem og senere ung landsformand var han efter partiets nedgangsperiode i 1960erne med til at udvikle SSWs regionale og samfundspolitiske profil, der bl.a. med klare politiske budskaber som »SSW - Anwalt der Region« eller »SSW - darauf kannst du dich verlassen« skabte grobunden for partiets fremgang i 1970erne

og 1980erne. Som dansk sydslesviger, eller som han selv formulerede det »danner med tysk pas« arbejdede Karl Otto hele sit liv tæt sammen med Danmark og danske politikere. Karl Otto var fortaler for et pragmatisk dansk-tysk samarbejde, men imod formalistiske aftaler hen over grænsen. At Karl Otto var EU-modstander og blandede sig i den danske debat var ikke noget, alle danske politikere var lige glade for. Men hans loyalitet overfor Danmark kunne ingen bestride. Han fungerede i alle sine år som landdagsmedlem som brobygger mellem Danmark og Tyskland og har dermed også haft stor andel i det gode forhold mellem flertals- og mindretalsbefolkningen, som vi kender i grænselandet i dag.

Retlinjet, ærlig, jordnær, folkelig og fri for korruption og forfængelighed - sådan beskrev medierne vores »Karl Otto« i forbindelse med hans klare ubøjelige og ubestikkelige holdning i Barschella-affæren. Det var i 1987. Karl Otto Meyer blev over nat et kendt navn i hele forbundsrepublikken, og SSW fremstod pludselig som et valgbart parti, ikke blot for mindretallet, men også for flertalsbefolkningen. Daværende bayriske ministerpræsident Franz Josef Strauss (CSU)

gik endda så vidt, at advare imod, at en »dansker« skulle bestemme, hvem der blev ministerpræsident i en tysk delstat.

Og sådan kendte vi partivenner Karl Otto, når han deltog i SSWs møder både lokalt og særligt på landsplan: Alle der nogensinde har oplevet Karl Otto Meyer tale begejstret og overbevist for sin sag på et SSW-møde eller i landdagen vil næppe glemme det igen. Karl Otto var en fremragende taler og kunne med sine brandtaler og med sine lune danske talemåder få ændret holdningen hos de mange. Karl Otto var en mester i at komme med klare udtalelser og gode sammenligninger, for eksempel da han i en landdagsdebat om kystsikring sagde, at »stormfloden kommer oftere end russerne« eller i en diskussion om en Nordstat udtalte »tre fattige bliver ikke rigere af, at de slutter sig sammen«.

Karl Otto var i vores ungdom i 1970'erne og 1980'erne den lysende politiske personlighed i Sydslesvig, der i vores bevidsthed ene mand sørgede for SSWs fremgang og synlighed. Karl Otto så det anderledes, idet han ofte påpegede, at han kun i fællesskab med mange andre sydslesvigske personligheder - som Gerhard Wehlitz, Berthold Bahnsen, Wilhelm Klüver, Poul Hertrampf, Rolf Lehfeldt eller Dieter Lenz - kunne opnå så gode politiske resultater for mindretallet. Han er dog i vores øjne ansvarlig for, at en hel generation unge - heriblandt os selv

- engagerede sig i SSW og så mindretalspartiet som et fremragende politisk alternativ til de etablerede partier på landsplan.

I hele Karl Otto Meyers periode som landdagsmand fik SSW fremgang fra valg til valg. Da Karl Otto stoppede i 1996, kunne han spøge med, at man blev nødt til at erstatte ham med to landdagsmedlemmer, idet Anke Sporendonk og Peter Gerckens blev valgt til landdagen, og SSW dermed for første gang i 38 år havde to landdagsmedlemmer.

Ligestilling af det danske mindretal, og her især dets skoler, var Karl Otto Meyers livslange politiske mærkesag, hvor han kompromisløst og med åben pande kæmpede for sagen. Utallige gange bragte Karl Otto Meyer dette emne på tale i landdagen og var glad for, at ministerpræsident Uwe Barschel i 1985 lovede, at de danske skoler fremover også skulle få 100 procent i tilskud af delstaten. At denne ordning senere blev udvandet under Heide Simonis, og at Peter Harry Carstensen i 2010 endda ville skrue tilskuddet til de danske skoler ned til 85 procent, var medvirkende til, at han i en overgang var af den opfattelse, at mindretallet stadigvæk ikke var accepteret fuldt ud af flertalsbefolkningen. Heldigvis nåede Karl Otto at opleve genindførelsen af de danske skolars ligestilling. I forbindelse med formuleringen af en ny delstatsforfatning lykkedes det Karl Otto Meyer i 1990 at få det danske mindretals og

frisernes rettigheder forankret i den. Han opnåede dog ikke at få den økonomiske ligestilling af skolerne med i forfatningen. Derfor var vi meget glade for, at netop dette blev sikret ved den seneste forfatningsændring i 2014.

Karl Otto Meyer var et udpræget familiemenneske. Sammen med sin kone Marie havde han fem børn, hertil mange børnebørn og oldebørn. Han kunne i sine sidste år glæde sig over, at hans søn Flemming trådte i hans fodspor som landsformand og landdagsmedlem, og at familien Meyers mange medlemmer er en særdeles aktiv del af det danske mindretal i Sydslesvig. Karl Otto gjorde det altid klart, at han aldrig havde klaret de mange opgaver og gøremål, hans virke medførte, uden den store støtte fra sin elskede kone Marie og sin familie. Da Marie døde for nogle år siden, var det et stort slag, som Karl Otto aldrig rigtig kom sig over.

Vi i SSW vil aldrig glemme denne store og fremragende politiker og gode menneske, der har betydet så meget for partiet og mindretallene og for mange mennesker i grænselandet, i Danmark og i Slesvig-Holsten. Vores tanker går til hele familien og alle pårørende.

Æret være hans minde.

Lars Harms, Formand for SSWs landdagsgruppe

Rudiger Schulze, stedfortrædende SSW- landsformand

Martin Lorenzen, SSWs landssekretær



Thranernes sidste hilsen

I 2007 indviedes Det Danske Hus i Flensborg-Sporskifte, og historien om Det Danske Hus er en succeshistorie, for det er blevet til et så levende samlingssted for dansk kulturel aktivitet både lokalt og på hele landsdels plan, der slår alle forventninger.

Når vi er i Det Danske Hus, ser vi fotografiet af Hans Thrane og mindes alle de gange, han og hustruen Gertrud har været på besøg i Sydslesvig. Gertrud og Hans Thrane havde viet en meget stor del af deres liv og kærlighed til Sydslesvig.

Det var således i allerhøjeste grad Gertrud og Hans Thrane fortjeneste, at hele processen med oprettelsen af Det Danske Hus blev sat i gang. Da ægteparret via Slesvig-Ligaen, der var behjælpelig og igangsættende på alle måder, havde finansieret grunden til Det Danske Hus, rullede lavenen, og der kom gang i byggeriet, fordi SSF fandt den endelige økonomi til det flotte projekt.

Det var et fornemt samarbejde, der kørte: Sporskifte Samråd, Slesvig-Ligaen, familien Thrane og i sidste ende ho-

vedsageligt SSF, der stod som bygherre.



*Ægteparret
Gertrud og Hans Trane
ved overdragelsen af
gavebrevet 11. marts 2004
på Flensborghus.*

Gertrud Thrane døde i 2006, så hun nåede desværre ikke at komme med til indvielsen i 2007. Det gjorde Hans Thrane derimod, og vi kunne alle fornemme, at han var

lykkelig over, at værket var fuldendt. Næsten da, for man kunne ikke besøge ham, uden at han spurgte efter spejderne og efter, om de da ikke kunne tænke sig at få en spejderhytte. Han ville gerne give et tilskud, sagde han. Vi spejdere syntes næsten ikke, at vi kunne være bekendt at tage imod tilbuddet, så spørgsmålet om en spejderhytte kom til at stå i det uvisse. Hans Thrane døde i 2011, men han nåede lige inden sin død at skrive et nyt testamente, hvori han ønskede, at der af hans arv skulle bygges et spejderhus lige ved siden af Det Danske Hus i Sporskifte. Det kom som en stor overraskelse for os alle. Nu har forberedelserne kørt i næsten 3 år, og nu er vi næsten nået til vejs ende.

Hans Thrane's ønske vil nu blive realiseret. Slesvig-Ligaen,

Nyt spejderhus i Sporskifte 2

der administrerer arven, har besluttet, at arven på ca. 2,7 millioner DKK skal bruges til bygning af et spejderhus ved siden af Det Danske Hus i Flensborg-Sporskifte.

Naturligvis vil de godt 100 spejdere i Karsten Thomsen Gruppe, der kommer til at være brugere af stedet også give mulighed for, at andre unge af det danske mindretal i Sporskifte og Sydslesvig vil kunne bruge huset, for et sådant hus skal jo bruges til gavn for alt dansk ungdomsarbejde.

Karsten Thomsen Gruppe Sporskifte/Langbjerg glæder sig umådeligt meget over, at en lang drøm nu vil gå i opfyldelse og sender varme og taknemmelige tanker til Gertrud og Hans Thrane, der på denne måde har givet Sydslesvig et synligt minde om sig selv og om deres kærlighed til Sydslesvig. Deres

minde er allerede længe bevareret i vores hjerter. Vi er uendeligt glade for den storslåede donation.



Det er atter SSF, der vil stå som bygherre og Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger vil stå for driften.

Spejderne vil gerne sige hjertelig tak til Slesvig-Ligaen, til SdU og til SSF for al venlig og professionel styring og igangsættelse.

Der er blevet dannet et hytteudvalg i Karsten Thomsen Gruppe, der skal tage sig af Spejderhusets oprettelse.

Det flotte spejderhus er blevet tegnet af arkitekt Glenn Dierking, der sammen med Michael Oetzmann (SSF) og hytteudvalget vil styre byggeriet. Spejderhuset tilgodeser alle spejdernes ønsker og forventninger.

Vi håber på, at bygningen vil være oprettet i november 2016.

Spejderhuset vil give spejderne store muligheder for at kunne udfolde sig på rigtig spejdervis, og det vil være med til at understøtte og fremme hele det danske mindretal.

Gertrud og Hans Thrane vil ganske sikkert vil være med i vores hjerter under spejderhusets oprettelse.

Eberhard von Oettingen
Formand

Ami Jessen
Medlem af byggeudvalget



Det kreative uderum på Ejdersted ...

- rekreative øjeblikke for store og små

- fællesskab giver styrke

For efterhånden en halv snes år siden fødtes tanken om en udendørs hytte, hvor alle generationer ville have mulighed for at samles omkring aktiviteter lige fra primitive håndværk til grillhygge og snak.

Formålet var at give mindretallet i Tønning et udendørs værested, som kunne benyttes mere eller mindre spontant i løbet af ugen, og der blev sat forskellige aktiviteter i gang for at skaffe midler til projektet.



Ved alle større arrangementer har forskellige grupper været på banen med aktiviteter for på den måde at samle penge, der kunne gøre tankerne virkelige. Ikke nok med det, så blev der, i de år der er gået, taget særlige »hytteinitiativer« i lokalområdet for at komme hurtigere i mål. Også i Sydslesvig kender man til udtrykket »Mange bæke små...« og således er alle bidrag igennem årene blevet lagt i puljen.

Det er blevet til et pænt beløb, som dog endnu ikke rækker - målet er endnu ikke nået.

Et element i en større sammenhæng

Sideløbende har andre grupper i mindretallet på Ejdersted arbejdet på at sætte hytten, som et centralt element, ind i en større sammenhæng. Hvordan kunne der skabes et kreativt uderum, som ville kunne samle flere generationer på samme tid? Hvordan kunne der i det grønne

miljø skabes oplevelser og udfordringer for alle aldre? Et vigtigt nøgleord i denne sammenhæng var »fællesskab«.



Fra den første tanke, hvor få mennesker havde en drøm om en hytte, blev flere tanker flettet til et sammenhængende projekt om et kreativt uderum for hele mindretallet på Ejdersted. Da Tønning og dermed Uffe Skolen igennem årene er blevet mindretallets kulturelle centrum på Ejdersted, er det også helt naturligt at samle kræfterne om projektet her.

Hjælp af landskabsarkitekt

For at samle mange af de mange idéer i en fælles plan har en landskabsarkitekt stået klar til at lægge de forskellige delele-

menter ind i en fælles tegning for at sørge for overblik og udfordre fantasien yderligere. En rigtig god måde at arbejde på; men også en proces med mange ubekendte, ikke mindst på det økonomiske område og for ikke at glemme et andet område »tiden«.

Allerede omkring tilblivelsen af den første tegning var der mange, der ikke kunne »vente længere«, og af og til er der da også fra enkeltmedlemmer kommet kommentarer som: »Det har vi da også snakket om for et eller to år siden!«. Fra tanker og drømme, fra et første udkast til den foreliggende plan er der arbejdet på flere niveauer og i mange forskellige grupperinger på tværs af alder, køn og etablerede organisationer.

Lokal opbakning

Det første synlige bevis frem mod den endelige plan var et bordtennisbord, som byens pengeinstitutter via en økonomisk

håndsrækning stod bag. Andre virksomheder har siden bidraget til, at yderligere et bordtennisbord er ankommet. Det har været dejligt at opleve, at der i lokalområdet er opbakning fra erhvervslivet, når mindretallet søger støtte til deres projekter.



At glæden var stor hos mange unge, kan ingen fortænke dem i.

Farver og grønt islæt

I projektfasen har det været af stor betydning, at farverne og det grønne islæt ikke måtte glemmes.

Således samledes en gruppe for at dekorere den triste asfalt, installere »højbede« med spiselige urter og frugt og sætte kulør på, hvor det var muligt.



Dette arbejde fortsætter, når tiden og vejret tillader det hen over sommeren.

Historisk inspiration

En anden idé har en gruppe mænd været samlet om. Det har efterfølgende vist sig, at de gamle jernalder- og vikingespil, der blev bygget, har været optimale når børn og ældre skal mødes til en fælles dyst.



I samarbejde med Ringkøbing-Skjern Museum, hvor inspirationen er hentet i de opbyggede landsbyer i Dejbjerg og Bork, udveksles der idéer til en udbygning af samlingen af gamle »lege« til gavn for såvel mindretallet på Ejdersted som museets gæster. Et spændende projekt, som ud over et dyk ned i historien giver mange dejlige fælles stunder i sløjdlokalet for slet ikke at tale om det tidspunkt, hvor de færdige spil skal afprøves og justeres.

Endelig er der de grupper, som hele tiden afsøger indtægtsgivende områder. De sidste to år har der f. eks. til fordel for projektet i Tønnings historiske pakhus været en gruppe, som har stået for kaffe- og kagesalget 3. adventssøndag. Da disse adventsarrangementer i pakhuset er et tilløbsstykke for folk fra mange afsides beliggende kroge i nord og syd samt øst og

vest, skal der arbejdes hårdt for at klare efterspørgslen på kaffe-menuerne. For at give et billede af omsætningen kan nævnes, at der skal kreeres omkring 70 lagkager plus det løse af boller, pladekager, formkager og småkager. Uden en samlet opbakning fra hele mindretallet på Ejdersted ville det ikke være muligt at nå et resultat på den gode side af de 10.000 kr. årligt. Også dette er en god håndsrækning til projektet, som har gjort det muligt at investere i et par aktiviteter/legeredskaber.



Står initiativgruppen i pakhuset udelukkende for kaffe- og kagesalget, så står alle danske organisationer sammen om et dansk adventsmarked på Uffe Skolen lørdag op til 1. advent hvert eneste år. Også her opleves, hvor vigtigt det er, at alle støtter op om de aktiviteter op til årets julemarked for så, på selve dagen, at kunne glæde sig over resultatet. At byde velkommen til de mange gæster fra hele området – ja, flere og flere af Ejdersteds øvrige turister finder hvert år vej til vores danske julemarked – styrker fællesskabet og giver, som sidegevinst, også en skærv til

det danske arbejde. Atter et eksempel på en aktivitet, som bidrager til at fylde »sækken«.

En hytte for fremtiden

De første, der havde en idé til en hytte, havde et billede af en lille rund hytte, der kunne samle en snes mennesker. Det viste sig hurtigt, at en sådan slet ikke ville være stor nok og leve op til det faktiske behov. Der blev kigget på hytter i nære og fjerne egne, på modeller der repræsenterede forskellige geometriske former og var bygget af forskelligartede materialer. På et venskabsbesøg, i Tønnings venskabskommune Fanø, blev der bl.a. også sat fokus

på en lokal løsning i deres eventyrpark, hvor andre idéer ligeledes blev taget med retur til Tønning. Hvor en »rund model« har de endelige mål, er der i modellen på Fanø mulighed for, om nødvendigt, at sætte et element yderligere på efterfølgende. Valget af de rustikke materialer og den enkle konstruktion virker meget tiltalende og falder godt ind i den helhed, der søges skabt.

En stor tak til Slesvig-Ligaen

Det var med stor glæde, vi modtog oplysningen fra Slesvig-Ligaen om, at vores projekt »Det kreative uderum...« var

blevet udpeget til at være målet for en landsindsamling. En større gave kunne mindretallet ikke få i det år, hvor der kan ses tilbage på 80 års dansk skolevirke og børnehaver på halvøen Ejdersted. Med det kreative uderum ønsker mindretallet at give rekreative oplevelser og udbygge fællesskabet i mindretalsarbejdet.

En stor tak til Slesvig-Ligaen for dette initiativ.

På vegne af de danske organisationer og initiativgrupper til projektet

»Det kreative uderum...«

Helge Harder



Barndommens billeder gav fantasien vinger



Billedkunstner
Hans Clausen

Født 1950 i Slesvig
Hiort Lorenzen-Skolen, Slesvig
Ansgar-Skolen, Slesvig
Duborg-Skolen, Flensborg

Debuterede som kunstmaler
i 1977 på Kunsternes
Påskeudstilling, Århus

Etablerede eget værksted i
Skørring på Djursland i 1977

Hans Clausen har haft sin opvækst i Slesvigs gamle bydel som medlem af byens danske mindretal.

Som så mange andre sydslesvigere er Hans Clausen opvokset med de tre sprog plattysk, dansk og højtysk.

Hjemmets sprog var plattysk med faderen og bedstefaderen og højtysk med moderen og bedstemoderen og de tre søskende. Med de andre børn i gaden blev der talt højtysk. Med de gamle naboer taltes plattysk. I Hiort Lorenzen og Ansgar-Skolen og til spejder taltes dansk.

*Fra barnsben af løb Hans dagligt ud og ind hos kvartere-
rets små håndværkere, hvis
sprog var plattysk.*



Hans' tresprogede opvækst i den gamle middelalderby og hans optagethed af billeder og farver i bred forstand har haft betydning for den senere livsbane som maler. Mange af barndommens oplevelser fra 50-erne står som billeder klart i erindringen.

Her er et par af de tidligste:

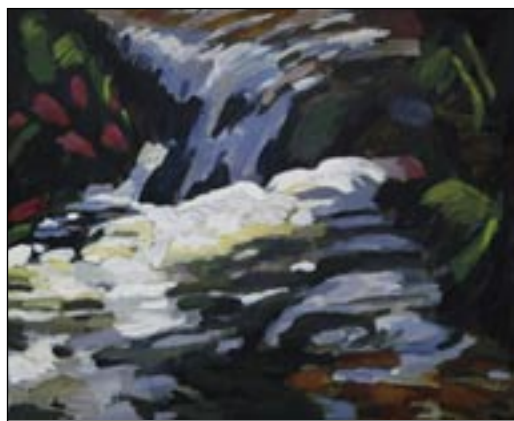


Under det gamle tegltag i det mørke lille loftskammer ligger drengen i sin seng og hører domkirkens klokke slå elleve. Ved siden af ligger lillebror og sover. Udenfor kører en bil forbi, og skyggerne fra vindueskorset bevæger sig langsomt, som dyr, ned ad skråæggen, henover gulvet og op over drengens dyne. Mareridt gentager sig aften efter aften: Dyr!!! Dyr, der kommer kravlende!

Solen skinner gennem de småsprossede vinduer og pelargoniernes lysegrønne blade og bader Omas lille stue i et gyldent skær. Mellem de to vinduer står et sybord med en bred skuffe. Drengen sidder ved bordet og leger med knapperne, som ligger i skuffen opdelt efter størrelse. Alle de skønne glatte og blanke knapper i alverdens farver og nuancer. Knapperne bliver taget op og lagt ned og flyttet rundt med og lagt ud på bordet efter farver i timevis. Selvom stuen er fyldt med familie, og snakken går livligt, er der helt stille i drengen, der er blevet væk i en salighed af farver og knapper. "Nej, se nu drengen, nu sidder han ved knapperne igen", siger Oma ved det næste besøg.



Det er begyndt at regne kraftigt. Drengen er kravlet op ad den slidte trappe i vaskehuset, som fører op til Opas lille værksted. Her kan man gå på opdagelse. I et hjørne på en hylde står en samling rustne malingsdåser. Nogle dåser har en flot etikette med en kulørt papegøje. Med en skruetrækker lykkes det at lirke en af dåserne op. I dåsen er der en gummiagtig hinde, som skruetrækkeren let kan prikke hul i – og op gennem hullet kommer en brunlig olie, der dufter godt; men fra dåsens bund graves en mintgrøn farve frem. Med en stiv pensel maler drengen et af værkstedets støvede gulvbrædder mintgrøn. En frydefuld kriblen løber ned ad ryggen, da drengen oplever, hvordan verden forandres, og gulvet begynder at funkke. Andre dåser med køkkenblå, okker, rustrød og mørkegrøn bliver afprøvet på nye støvede brædder - i en lykkelig rus af farveglæde.

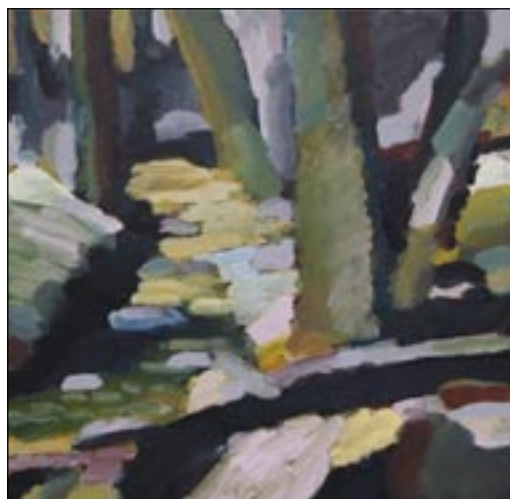


Det dufter kraftigt af lim i skomager Detlefs værksted i Michaelisgade. Moin, kommer du for at hjælpe mig? siger den milde mand og løfter drengen op på arbejdsbordet. Her går drengen straks i gang med at hjælpe ved at slå skomagersøm i bordets planker med en lille hammer - helt tæt.

Snedker Hansen spidser munden og placerer en god spytklat på hvæssestenen, inden han stryger høvlejernet æg. Mellem fræsemaskinen og døren står en lille høvlebænk. Her står drengen og høvler pinde, indtil de er spidse. Høvlspånerne krøller smukt og dufter af skov og harpiks. Limovnen skal fyldes med småpinde og spåner.

Med sin tante i hånden skråner drengen over en stor plads i centrum af Kiel. Rundt om pladsen og i de omkringliggende gader er mange huse uden tage og vinduer. Murene står som sodsværtede silhuetter mod den knaldblå himmel, og de gabende sorte vindueshuller kigger på drengen som store øjne. I den ene ende af den støvede plads, der er fyldt med murbrokker, står en stor klynge mennesker samlet omkring et lille forretningsvindue. Bag ruden lyser det blåt fra en rund skærm foran en kasse. I kassen spiller små mennesker en fodboldkamp.

På Peermarkt, det årlige hestemarked, er der en bod med rigtige levende små mennesker, der kan tale og bevæge sig. De hænger i tynde snore og bor i en kasse med et forhæng for. Drengen er tryllebundet og kan ikke trækkes derfra.





I sangbogen er der tegninger. Drengen forstår ikke sproget, der synges på. Men der er en tegning af en dreng, som ser på en lille fugl i en busk. Den tegning holder drengen særligt meget af.

Ida og Erik er på kanotur på Gudenåen. Det bliver tordenvejr og Ida og Erik ligger i telt, mens det regner og lyner. Det kan man se på billedet. Drengen forstår efterhånden mere og mere af, hvad der foregår i dansktimerne. Frøken Andersen har en grønbrun- meleret spadseredragt på og ryger cerutter. Hun går i brune lædersko. Frøken Andersen siger tit: "Smut lige over til Andresen og køb en stor pose blandede bolsjer". Frøken Andersen har ingen børn. Alle børnene elsker hende.



"I dag skal I male en krusedullemand", siger hr. Clausen. På et a-4 ark bliver der foretaget nogle kraftige rundrablinger med blyant, som derefter bliver fyldt ud med farvekridt. Drengen elsker at lægge farver på det kraftige karduspapir, der tager godt imod kridtet. Mund, øjne og næse står i hver sin farve. Drengen beundrer Franz Wilhelms tegning, som står klart og stærkt i farven. Farvekridtet ligger i grå papæsker, som opbevares i et skab, der dufter sødt af bivoks.

Klassen har læst om Peter Jönk, der havde fundet rav ved Eckernförde Bugt. Dagen efter, da drengen er på vej i skole og går over Stadtfeld, støder hans ene sandal ind i et stort stykke rav, der stikker op af gruset. Drengen holder det op mod solen og kan med bankende hjerte konstatere, at det glimter og lyser. Han har fundet rav! Og ikke kun det ene stykke. Han finder masser af rav den morgen. Hele fælleden er oversået med rav. Mere end der kan være i bukselommerne. Skoletasken bliver også fyldt; men tiden er smuttet, og han kommer for sent i skole. I forvisning om at være blevet stenrig skynder han sig op til læreren og fortæller med begejstring om sit enestående fund.

Hr. Lutz beder ham om at tømme alle lommerne ud på katederet. Derpå tager han sin lommekniv frem. Og mens hele klassen står omkring, kradser læreren i hver enkelt sten og konstaterer hver gang, at der ikke er tale om rav.

Med venlig hilsen

Hans Clausen

www.hans-clausen.dk

“Brænding” – et billede af mindretallet

I samarbejde med billedkunstner Hans Clausen har Slesvig-Ligaen udgivet sit første kunstblad. Det har været en spændende proces at nå frem til det færdige produkt. På den ene side har det været dialogen med billedkunstneren omkring motivet, på den anden side hele den tekniske proces omkring trykningen, hvor de mange detaljer i originalværket skulle komme til sin ret.

Selvom Hans Clausen i dag bor på Djursland, er han født i Sydslesvig og kender derfor til mindretallet. Igennem sin opvækst i Slesvig har han bevæget sig i mindretallets organisationer og til i dag bevaret kontakten til byen ved Slien. Slesvig-Ligaen kunne vel næppe have fundet en mere kompetent person til at give os et billede af mindretallet og Sydslesvig.

Hvilke begreber og billeder af mindretallet og Sydslesvig har der så arbejdet i hovedet på kunstneren? Hvilke indtryk har i sidste ende ført til skabelsen af billedet »Brændingen«?

Jeg vil forsøge at føre jer igennem de mange tanker, der har spillet ind omkring tilblivelsen af kunstværket. Måske kan I genkende mangt og meget, måske åbner der sig sider, der har været skjulte eller måske bare ikke været tæt nok på overfladen.

Ligesom bølgen i brændingen illustrerer evig bevægelse, således er mindretallet også i evig bevægelse for få de bedste mulige betingelser at arbejde under. Til stadighed opbygges der nye platforme rundt omkring i mindretallets organisationer. Som kunstværket passende giver et billede af, ophvirvles der til stadighed materiale, der transporteres mod og langs kysten for så igen på ny at bundfældes. På den måde vil vi hele tiden opleve variation og ny påvirkning. Enhver udvikling og forandring opleves i en kontrast mellem det voldsomme og det



SLESVIG



LIGAEN

smulte. Vi har sikkert alle stået ved strandbredden og oplevet bølgerne rulle frem og tilbage, i nuet opfattet, at det samme sker igen og igen; men ved nærmere studie måttet erkende, at der i denne gentagne proces samtidigt er en udvikling mod noget nyt og anderledes. Ligesom bølgerne slår mod vores kyster, er »Brændingen« også et billede af den brydning af meninger og kulturer, der finder sted i Sydslesvig. Som kunstværket antyder, så er mindretallet ikke

en fast og bestandig størrelse, men konstant under forandring. De påvirkninger, der skaber forandring, er ikke altid synlige for det blotte øje; men når vi sørger for at være en aktiv part og er bevidste i den proces, der til stadighed foregår, kommer vi til at drage fordel af den energi, bølgen er et billede af. Ligesom alle øvrige tiltag og initiativer i Slesvig-Ligaen vil indtægter ved salg af kunstbladet, der måler 50 cm x 70 cm, også blive brugt til gavn for

projekter i Sydslesvig. I den forbindelse vil jeg på dette sted også takke billedkunstner Hans Clausen, fordi han vederlagsfrit har stillet billedmaterialet til rådighed for Slesvig-Ligaen. Ligeledes skal der udtales en tak til WTN i Tønning. I forbindelse med opsætningen og trykningen af kunstbladet har firmaet givet afkald på deres fortjeneste. En dejlig håndsækning til Slesvig-Ligaen som vil kunne bidrage til foreningens arbejde i og for mindretallet.

Skulle du nu få lyst til at erhverve dig dette første kunstblad i Slesvig Ligaens snart 100 årige historie, kan det ske på to måder:

- 1) »Brændingen« kan købes for 50 kr. eksklusiv omkostninger til forsendelse.
- 2) Ved at skaffe et nyt medlem til Slesvig Ligaen vil du som gave modtage et eksemplar af kunstbladet, så snart det nye medlem har indbetalt sit årskontingent.

»Brændingen« kan bestilles på følgende mail og/eller adresse:
Horst-Werner J. Knüppel, Højgårdvej 2, Sædding, 6900 Skjern
horst.wj.knueppel@gmail.com

Udstilling i Slesvig Roklub

24837 Schleswig - Luisenbad 6

fra 01.04.2016 til 01.07.2016



Naturen i fokus

Malerier • Skulpturer • Objekter



Dietlind Seidel
Skulpturer
www.seidelskulptur.de



Maja Grohmann
Malerier



Claudia Regina
Ferreira da Silva
Recycle Arts
www.recycle-arts.com



Tove Lerch
Malerier

Åbent: fredag, lørdag og søndag • kl. 14:00 - 17:00

eller efter telefonisk aftale på tlf. 0049-4621-24867

info@slesvig-roklub.dk

Fri entré

Hvad skal vi med det danske mindretal i Sydslesvig?

af Hans Jørgen Lych Larsen, Lejre

Dansk og tysk

Jeg er stolt af at være dansk. Uanset hvad vi måtte have af politiske meningsforskelle her i Danmark, får man mange oplevelser, der langt opvejer de negative ting, man møder i den danske hverdag. I sommeren 2015 gik der et billede verden rundt af en dansk betjent på en dansk motorvej, der leger med en lille pige, der er kommet til landet som flygtning. Der var kaos ved grænseovergangene, som man vil huske, men politiet greb ikke til vold. Stille og roligt fik man efterhånden styr på situationen. I Tyskland skete nogenlunde det samme. Det er et eksempel på det forhold, at Danmark ligger op ad et stort land -Tyskland - der på flere måder nu ligner Danmark. Der er også forskelle - f. eks. på det socialpolitiske område m.m.. Det glæder mig dog, at der ikke længere er så stor forskel, så at vi i dag ikke behøver at kigge os lidt skræmte over skulderen sydpå og tænke på, hvad vil den store nabo dog gøre mod os og mod det danske mindretal i Sydslesvig.

Min kone og jeg har rejst en del i Tyskland - til fods, på cykel og med tog og ved de lejligheder mødt mange tyskere. Vi har haft mange positive oplevelser



Grøn grænseovergang ved Tønder (privatfoto).

i den forbindelse.

Det første spørgsmål - Hvor forskellige er vi?

Det rejser det første lidt frække spørgsmål, om det i virkeligheden kun er nogle formelle ting, der adskiller os fra den tyske kultur og samfund. Er der egentlig større afstand mellem dansk og tysk kultur og samfund end mellem dansk og svensk kultur og samfund f. eks.?

Det næste spørgsmål - Skal vi have et dansk arbejde i Sydslesvig?

Det næste spørgsmål, der vil

følge af et ja til det første spørgsmål, er så, om der overhovedet er behov for at lave et dansk arbejde syd for grænsen? Er det ikke lidt ligegyldigt, om der er danske skoler i Sydslesvig, når grænsen efterhånden betyder så lidt, og når der ikke længere er tale om nogen undertrykkelse af et dansk mindretal?

For lidt over 30 år siden mødte jeg en dansk præst i Sydslesvig, der gav udtryk for, at det egentlig ville være bedre, om der fra tysk side blev udfoldet en mere restriktiv politik over for det danske mindretal. For så ville bevidstheden om det at være dansk blandt de dansksindede

i Sydslesvig blive stærkere og det ville dermed være nemmere at engagere de dansksindede i foreningsarbejdet!

Men! - selvfølgelig er der et men. Med min indledende bemærkning om, at jeg var stolt af at være dansk, må der være et men til de to spørgsmål.

Svaret på det første spørgsmål

Svaret på det første spørgsmål er - når alt kommer til alt - at der fortsat er en forskel mellem dansk og tysk. Da Danfoss havde en kompressorfabrik i Flensborg for nogle år siden, kunne ansatte, der boede i Danmark, men som arbejdede i Flensborg, fortælle, at der var en meget stor forskel på kulturen på Danfoss Nordborg og så Flensborg. I Flensborg var der en mere stiv struktur med stor afstand mellem top og bund sammenlignet med, hvad den var på Nordborg fabrikken. (Omvendt synes jeg også det er pinligt for dansk kultur, at man kan opleve at der er modstand i Sønderjylland mod, at byskilte både skal være på dansk og tysk. I Flensburg/Flensborg og



Tosproget byskilt.

Glücksborg/Lyksborg har det jo ikke skabt problemer!)

Dansk kultur og pædagogik formår også at tiltrække tyskere, der ikke har haft nogen familiemæssig forbindelse til det danske, men som vælger den tyske pædagogik fra. Samtidig med at de påtager sig forpligtelser, som de forældre, der blot lader deres børn gå i en tysk skole, ikke påtager sig.

For et par år siden var jeg arrangør af en én - dages tur for en gruppe fra Midtsjælland til Sydslesvig. I den forbindelse havde jeg fået kontakt til en ung kvinde, der gik i 3. G på A. P. Møller Skolen i Slesvig. Hun fortalte os om, hvordan det var at være både dansk og tysk i grænselandet. Hun imponerede mine rejsefæller med sit gode danske sprog - både ordforråd og udtale.

Det interessante i denne sammenhæng ved hendes fortælling var, at hun kom fra en familie, der ikke havde danske rødder. Hun var fra Kiel. Hendes forbindelse til det danske gik gennem en bedstemor, der havde lært en dansk soldat i den lille danske besættelsesstyrke, der var udstationeret i Sydslesvig efter 1945, at kende. Bedstemoderens viden om dansk kultur blev formidlet videre til barnebarnet - endskønt barnets forældre ikke havde danske rødder - og det betød, at barnebarnet valgte at gå på det danske gymnasium i Slesvig.

Det danske trækker altså stadig i nogle, der ikke gennem familien har forbindelser til Danmark og dansk kultur. Der er - så vidt jeg ved - fortsat mange familier i Slesvig - Holsten, der ønsker, at deres børn skal gå i danske børneinstitutioner og skoler i Sydslesvig; selvom forældrene ikke har nogen rod i det danske mindretal. De ønsker kort sagt at bruge de danske skoler, sådan som forældre i Danmark vælger at lade deres børn gå på friskole i Danmark, fordi de foretrækker den pædagogik, der anvendes der. Det giver jo anledning til debat i de danske kredse syd for grænsen, om det er rimeligt, at den danske stat skal understøtte skoler, der også benyttes af børn fra familier, der kun benytter skolen pga. deres pædagogik og ikke pga. det nationale tilhørsforhold.

Svaret på det andet spørgsmål

Historikeren René Rasmussen gav i 2004 dette svar på det andet spørgsmål (Er det ikke ligegyldigt om der er danske skoler i Sydslesvig): “ Lad os lukke og slukke for både det danske og det tyske mindretal med alle deres institutioner og foreninger (og deres 2.000 ansatte alene i Sydslesvig), lukke mindretalsskolerne og oprette euroregionsskoler i stedet for« - f. eks. betalt af Danmark, Tyskland og EU i forening.



Restaurant i Starkenburg ved Mosel (privatfoto).

Men deri er jeg ikke enig og mit andet spørgsmål skal derfor besvares med et nej. Det kildrer min danske stolthed, at dette lille land med 5,6 millioner indbyggere kan producere en kultur og en samfundsmodel, der kan få folk fra storebroderen mod syd til at sende deres børn i danske børnehaver og skoler og som kan få borgere i Tyskland til at lære dansk, selvom de ikke skal bruge det til noget særligt.

I sommeren 2015 vandrede min kone, en svigerinde og jeg i Mosel - og Eifelområdet. Vi tog på en af turene ind på en mindre restaurant i Starkenburg højt over Mosel i nærheden af Traben - Trarbach. Til min store overraskelse kunne serveringsdamen lidt dansk. Hun havde gået til dansk i sin skoletid i Berlin. Grundtvig og Kierkegaard kan også få tyskere til at lære dansk for at kunne læse de to store danskere

på originalsproget.

Det danske og det tyske mindretal i grænseområdet er en gave for begge lande

Jeg er en varm tilhænger af EU, men ligesom Danmark er mange ting, er der stadig forskel på Vendsyssel og Bornholm, så vi skal ikke tilstræbe at skabe en ensartet EU kultur,

men lade EU's mange kulturer mødes i en frugtbar udveksling af hinandens erfaringer, sprog og kultur. Grænselande som Sønderjylland og Sydslesvig med deres forskellige mindretal er et af de steder, hvor denne udveksling og befrugtning af hinandens kulturer i høj grad finder sted. Den unge kvinde fra A. P. Møller Skolen, jeg omtalte tidligere, fik stillet det spørgsmål, som unge fra mindretallet ofte får stillet: Følte hun sig dansk eller tysk og svaret var både - og!

Jeg er fortsat stolt af at være dansk og glad for at vi er en del af EU, men mener også fortsat, at det er værdifuldt for både Danmark og Tyskland at have et mindretal på begge sider af grænsen. Der har man et sted både nord og syd for grænsen, hvor de to kulturer kan mødes og befrugte hinanden til fælles gavn og bedste.

Hans Jørgen Lych Larsen



Et minde om tidligere tiders grænse. Grænsebom (historisk mindesmærke) ved Bov / Nyhus (privatfoto).

EN REJSE TIL ALSACE

1

Tekst: Anne Oesterle

Foto: Karin D. Asmussen



**Alsace byder på et smukt landskab i Europas hjerte,
men historisk betragtet på lidt mindre harmonisk tysk/franske tidsperioder.**

Nu lidt om, hvorfor denne skønne del af Frankrig skulle besøges. Der kom et tilbud om en uges busrejse til Alsace fra Sydslesvigsk forening i Flensborg og Grænseforeningen i Vejle, som pris- og indholdsmæssigt ikke var til at modstå, blandt andet med tilbud om besøg på den tosprogede tysk/franske skole i Haguenau. Dette tiltrak mig nok så meget, når man selv har arbejdet på en dansk skole i Sydslesvig, endvidere var der mange flere spændende udflugter, som vil blive beskrevet senere.

En dansk bus startede i Flensborg med godt 50 rejsende, halvt fra Danmark, halvt fra Sydslesvig. Og ned mod syd ad motorvejen gik det, selvfølgelig med pauseophold undervejs. En køretur i Vogeserne, hvis bjerge er op til 1200 meter høje med stejle veje op og ned og skarpe kurver, hvor kun 1. eller 2. gear klarede det og selvfølgelig chaufførens kørekunst, hørte med til oplevelsen.

Efter 13 timers kørsel ankom vi til byen Niederbronn-les-Bain, der har termalbade og ka-

sino. Vi fik et sent, men dejligt fransk treretters måltid og gik til vores ganske lille hotelværelse med et ganske stort badeværelse på Hotel Majestec, men sengene var ikke særlig majestætiske, men trætte var vi, og næste morgen vågnede vi op med lidt ondt i ryggen, men det gik, man vænner sig til alt. Før ugens program beskrives lidt forhistorie. Alsace-Lorraine har gennem århundreder været romersk, tysk eller fransk, har hørt under Schwabenland og Baden (nu Baden-Württemberg). De tyske Habsburgere

havde besiddelser i Alsace, og den berømte østrigske kejserinde Maria Theresias mand hertug Stephan von Lothringen stammede herfra, og sproget var dengang ret præget af det tyske, men delvist også af det franske.

Efter 30-årskrigen overtog Frankrig magten ved fredsaf-talen i Vestfalen i 1648, men krigen fortsatte. 1675 sejrede Frankrig igen over Habsburgerne i Alsace, og byen Haguenau blev bortset fra kirkerne fuldstændig ødelagt.

Under kong Louis XIV overtog Frankrig 1681 magten, og denne fortsatte indtil 1870. Efter den franske revolution i 1789 blev Alsace delt op i departementerne Haut-Rhin med Colmar som hovedstad og Bas-Rhin med Strasbourg som hovedstad. Også byen Mulhouse, der siden 1515 havde hørt under Schweiz, blev nu indlemmet i Frankrig.

1870/71 kom det til krig mellem Tyskland og Frankrig. Kong Wilhelm II og ministerpræsident Bismarck sejrede, og kongen kårede nu sig selv til kejser i Versailles i 1871, og Alsace og en del af Lorraine kom igen under tysk herredømme ved freden i Frankfurt og fortsatte med at være det indtil 1918, hvor Tyskland tabte 1. verdenskrig, og området blev nu igen fransk ved den kendte Versaillerkontrakt i 1919.

Hvordan var så disse godt 50 år under tysk lovgivning og kejsermagt? Både gode og

dårlige. Strasbourg var i krigens løb blevet godt ødelagt ved bombardementerne, men en stor del af befolkningen var tysk/Alsacetalende dengang, og ud over det havde de selvbestemmelse med eget parlament og love og endda et eget flag og våben, men helt let har det ikke været for den fransktalende befolkning, der nu skulle være soldater i 1. verdenskrig og ikke forstod ret meget tysk og ej heller følte sig tyske. Lige så svært havde den tyske Alsace-befolkningsgruppe det, hvor fransk og kun fransk måtte benyttes i tiden efter krigen.

Men endnu værre blev det sprogligt for befolkningen efter at Hitlers hær i 1940 invaderede Frankrig og besatte Alsace. Mange mennesker flygtede til Sydfrankrig, der havde lidt selvbestemmelse. Nu fulgte en hård og brutal politik: tysk sprog, tysk skolegang og tysk militærtjeneste blev indført. Mange mænd afgik ved døden, da de blev sendt til den hårdeste tjeneste ved den russiske front. En koncentrationslejr, Struthof, blev oprettet, hvor mange

jøder og modstandskæmpere blev tvunget i døden på den ene eller anden måde. Først i november 1944 blev Alsace befriet af franske tropper. Det var 4. gang, at landsdelen oplevede en nationalitetsændring i de 75 år fra 1870 til 1945. Man tør slet ikke tænke på tiden før under de mange forskellige herredømmer. Nu hører Alsace til Frankrig, og det officielle sprog er fransk. Her skal også nævnes, at Frankrig har eller har haft mange forskellige sproglige mindretal, der enten er forsvundet eller er ved at forsvinde. Der tænkes ikke på den tysk/franske skole.

Næste morgen kørte bussen os til Haguenau, hvor vi skulle besøge den største af de 11 tosprogede skoler i Alsace-Lorraine, den har 210 elever fra børnehaven op til og med 5. klasse. På fransk kaldes de A.B.C.M. (Association pour le Bilinguisme en Classe la Maternelle), hvad vel kan oversættes til Forening for understøttelse af tosprogethed fra børnehaven og op.



Navnet mindretal- eller friskole bliver ikke brugt, kun ordet to-sprogethed benyttes, da de ikke modtager penge fra Frankrig og ej heller fra Tyskland.



I alt går der for tiden godt 1200 elever i skolerne og børnehaverne. I Strasbourg er der ingen skole, kun børnehaver, huspriserne er her på grund af Europarådet og -parlamentet med alle deres medlemmer og ansatte for høje til at en investering er mulig. Hvordan drives børnehaverne/skolerne med deres 120 ansatte? Det betaler forældrene med omkring 700 euro pr. år eller giver lidt mere, men mest bliver der ydet ved frivilligt arbejde.

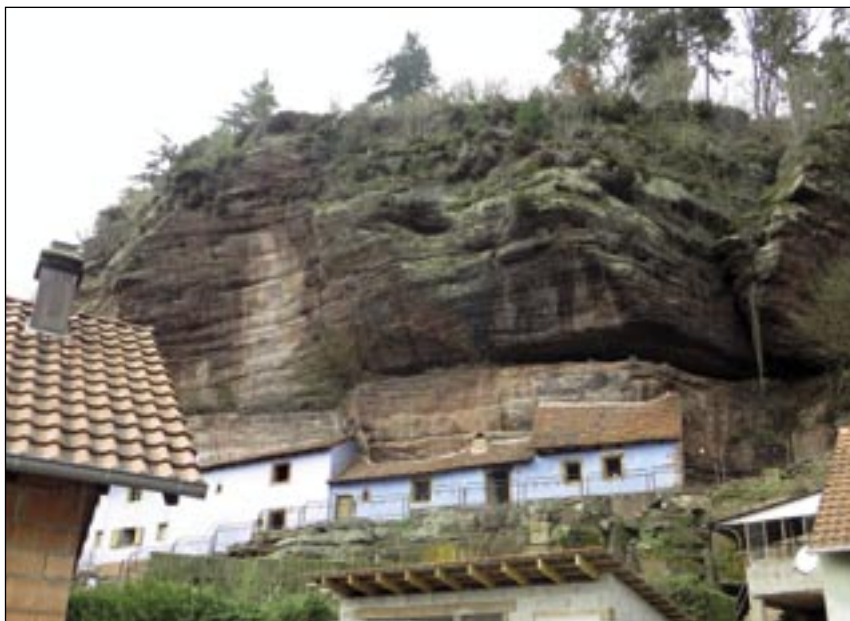


Forældre byggede delvis selv skolerne og børnehaverne eller lejede egnede huse eller rum, men systemet kunne først gå i gang 1991, hvor staten Frankrig gav sin tilladelse, og den dag i dag foregår det på samme måde, alt bliver anlagt, om det er legepladser, udvidelse eller reparation på eget initiativ og med egen betaling.

Fagundervisningen, 24 timer ugentligt, foregår såvel på tysk som på fransk og delvis på dialekten, der tales i Alsace, som jo er en blanding af sydtysk og fransk, og i hver klasse er der for det meste 2 lærere til stede. Der er 9 års undervisningspligt, og efter de 5 år i grundskolen fortsætter eleverne på franske skoler/gymnasier, hvor der er mulighed for tysk som valgfag. En del tager til Tyskland for at studere videre. Endvidere er der en forældreforening »OMA«, der hjælper med alt fra morgen til aften. Tager sig af de små,

hjælper med lektierne, laver middagsmad, giver frivillig engelskundervisning og meget, meget mere. Der blev også fortalt, at det var svært at få tysktalende lærere, eftersom lønnen i Frankrig er en hel del lavere end i Tyskland, men besøget endte med en meddelelse om, at elevtallet var ret konstant i skolerne, så der er håb forude. Det tysk/franske fjernsynsprogram ARTE med sæde i Strasbourg hjælper måske også til lidt mere sproglig fremgang.

Om eftermiddagen stødte den lokalkendte præsident for sprogforeningen (Mundartengesellschaft Elsass), R. F. Jacobi, til os og førte os med spadsereture gennem mindre byer med meget smalle gader, hvor kun mennesker kunne komme igennem. Hvor var der mange pragtfulde bindingsværkshuse at beskue. Senere kørte vi til »klippejlighederne« i Graufthal. Disse blev påbe-



museum.

Tilbage til hotellet, igen fransk middag, og godt trætte blev sengene fundet.

Sidste del af beretningen fra vores oplevelsesrige tur til Alsace følger i næste nummer af Thyras Vold.

Med venlig hilsen

*Anne Oesterle
Karin D. Asmussen*

gyndt i 1760, måske af bolig-nød, og er bygget ind under en klippespalte men muret til med sandsten. En smal dør og små vinduer har gjort, at værelserne blev meget fugtige og mørke.

Lagerrum til de 3 familier med tyske navne, der i generationer har boet her, var også nødvendigt, og den sidste dame døde i 1958 som 82-årig, og siden da er det blevet til et velbesøgt

DE DANSKE ÅRSMØDER

10. - 12. JUNI 2016

Programmerne for de mange festlige arrangementer vil som altid blive bekendtgjort i Flensborg Avis og på SSF's hjemmeside

www.syfo.de

Årsmødeplakaten, som multimediadesigner Casper Schack fra Dansk Centralbibliotek har kreeret, skal være et modstykke til det provokerende motto og signalere åbenhed og interaktion, vise de mange tilbud, der gør det muligt at leve et dansk liv i Sydslesvig og være et billede på det brogede fællesskab.



SLESVIG-LIGAENS LANDSMØDE 2016

Lørdag den 17. september 2016

kl. 14.15 på Rødding Højskole

Dagsorden

- 1. Valg af dirigent**
- 2. Valg af protokolfører og 2 stemmetællere**
- 3. Formandens beretning**
- 4. Fremlæggelse af foreningens regnskab til godkendelse (bilag 1), samt fremlæggelse af fondens regnskab (bilag 2).**
- 5. Fremlæggelse af det kommende års driftsbudget til godkendelse – herunder fastsættelse af kontingent**
- 6. Valg af bestyrelsesmedlem – på valg er**
 - a. Jens Hønholt
 - b. Hans Jørgen Lych-Larsen
- 7. Valg af to suppleanter – på valg er**
 - a. Kerstin Pauls
- 8. Valg af statsautoriseret/registreret revisor**
 - a. Bestyrelsen foreslår genvalg af Deloitte Sønderborg
- 9. Behandling af indkomne forslag**
- 10. Eventuelt**
 - a. Uddeling af Slesvig-Ligaens legat

Regnskab 2015

I henhold til Slesvig-Ligaens vedtægters § 5 offentliggøres regnskabet her.

Foreningens driftsregnskab (alle beløb i DKK)

<u>Indtægter</u>	2015	2014	2013
Kontingent	42.758	48.645	51.298
Bidrag, renter og udbytte	193.872	12.983	136.579
	236.750	61.628	187.877
<u>Udgifter</u>			
Drift, kontorhold m.v.	103.858	113.388	106.434
Thyras Vold	31.261	32.882	28.689
	135.119	146.270	135.123
Overskud / underskud	101.631	-84.642	52.754
<u>Indsamlinger og uddelinger</u>			
Indgået bidrag og gaver	39.218	39.863	67.110
Arv efter Margit Jepsen			
Arv efter Hans Frederik Thrane			
Til disposition	39.218	39.863	67.110
Årets resultat	101.631	-84.642	52.754
Uddelt støtte i Sydslesvig	10.000	-81.000	-40.000
Uddelt støtte G & H Thranes Fond			-45.000
Overført til Slesvig-Ligaens Fond	130.849	-125.779	34.864
Der disponeres således:			
Hensat Landsindsamling	511	12.410	-3.160
Hans F. Thrane's Fond	91.803	84.018	39.732
Hensat til senere disposition	38.535	-222.207	-1.708
	130.849	-125.779	34.864
Balance pr. 31. december			
<u>Aktiver</u>			
Tilgodehavender	141.450	92.668	170.260
Aktier	417.760	359.100	271.640
Obligationer & investeringsbeviser	2.686.651	2.762.454	2.634.706
Slesvigs Erhvervsfond	80.595	80.391	80.571
Flensborg Avis	48.894	48.770	48.880
Union Bank	48.506	46.150	46.254
Likvid beholdning	245.523	179.266	251.652
Aktiver ialt	3.669.379	3.568.799	3.503.963
<u>Passiver</u>			
Egenkapital	666.403	673.406	687.965
Årets kursregulering	-33.405	215.209	-12.849
Hensat til senere disposition	38.537	-222.209	-1.710
Egenkapital	671.535	666.406	673.406
Hensat forpligtelse særlige formål			
Landsindsamlingen	31.309	30.798	18.388
Hans F. Thrane's Fond	2.943.535	2.851.732	2.767.714
Hensatte forpligtelser	2.974.844	2.882.530	2.786.102
Kortfristet gældsforpligtelse	23.000	19.863	44.455
Passiver ialt	3.669.379	3.568.799	3.503.963

Deloitte

Statsautoriseret Revisionsselskab

Sønderborg, den 29. februar 2016

Jan Thietje

Statsautoriseret revisor

Det foreliggende regnskab indstilles til Landsmødets godkendelse
Bestyrelsen, den 29. februar 2016

Regnskab 2015 Slesvig-Ligaens Fond

I henhold til fondens vedtægters § 7 offentliggøres regnskabet her.

(Alle beløb i DKK)

Fondens driftsregnskab

<u>Indtægter</u>	2015	2014	2013
Bidrag, renter og udbytte	227.948	182.041	406.474
Kurstab		0	-44.694
	227.948	182.041	361.780
<u>Udgifter</u>			
Drift, revision m.v.	17.388	11.269	14.405
Forvaltningsgebyr	2.885	3.010	2.980
	20.273	14.279	17.385
Årets resultat før skat	227.822	167.776	344.395
Skat inkl. tillæg / fradrag		0	0
Årets nettoresultat	227.822	167.776	344.395

Årets nettoresultat fordeles således:

Uddelinger	110.000	110.000	107.000
Konsolidering 25% af nettoresultat	51.955	41.944	44.758
Kursgevinst	0	0	165.365
Overførsel til disponibl kapital	45.867	15.832	27.272
	207.822	167.776	344.395

Balance pr. 31. december

Aktiver

Bundne aktiver	4.028.314	3.974.807	3.805.240
Disponible aktiver	86.633	40.016	24.484
Aktiver ialt	4.114.947	4.014.823	3.829.724

Passiver

Bunden Egenkapital	4.028.314	3.974.807	3.805.240
Disponibel egenkapital	80.333	34.466	18.634
Egenkapital i alt	4.108.647	4.009.273	3.823.874
Gæld	6.300	-5.550	-5.850
Passiver i alt	4.114.947	4.014.823	3.829.724

Det foreliggende regnskab indstilles til Landsmødets godkendelse
Bestyrelsen, den 29. februar 2016

Sydbanks Forvaltningsafd.
Aabenraa, den 17. februar 2016

Tillidsposter i Slesvig-Ligaen

TILLIDSPOSTER I SLESVIG-LIGAEN

2015-2016

SLESVIG-LIGAENS BESTYRELSE

Anne-Marie Thorup	formand	mariethorup@hotmail.com
Horst-Werner Knüppel	næstformand	horst.wj.knueppel@gmail.com
Jens Hønholt	kasserer	ajhoenholt@gmail.com
Anne Oesterle	bestyrelsesmedlem	tlf.: 0049-43466406
Hans Jørgen Lych Larsen	bestyrelsesmedlem	lychlarsen@hotmail.com
Kerstin Pauls	suppleant	paulskerstin@web.de

BESTYRELSEN FOR SLESVIG-LIGAENS FOND

Anne-Marie Thorup	formand	mariethorup@hotmail.com
Horst-Werner Knüppel	næstformand	horst.wj.knueppel@gmail.com
Jens Hønholt	kasserer	ajhoenholt@gmail.com
Henning Philip Jensen	advokat	pj@kjems.dk

THYRAS VOLD - REDAKTION

Willi Hansen	redaktør	willihansen@t-online.de
Anne-Marie Thorup	formand	mariethorup@hotmail.com
Anne Oesterle	bestyrelsesmedlem	tlf.: 0049-43466406

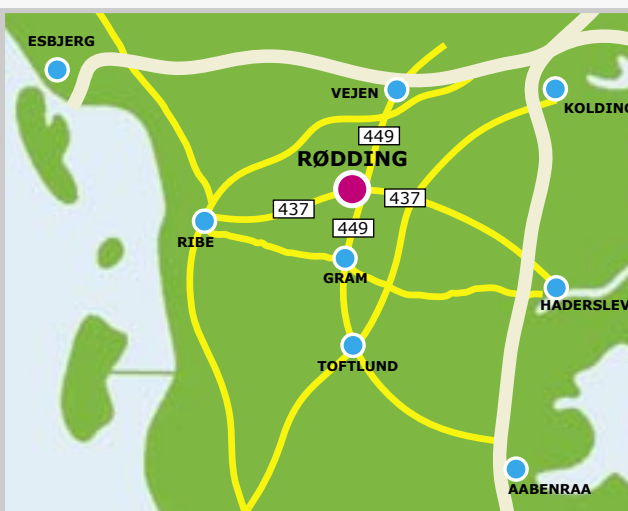
SLESVIG-LIGAENS HJEMMESIDE

Wolfgang Bradtke	webmaster	wb@dkd-web.de
------------------	-----------	---------------

RØDDING HØJSKOLE • KØREVEJLEDNING



Flors Allé 1
DK-6630 Rødding



GPS - koordinater
N 55°22'12.023
E 9°03'07.373

wh

SLESVIG-LIGAENS LANDSMØDE 2016

afholdes lørdag, den 17. september 2016 på
RØDDING HØJSKOLE
Flors Allé 1,
DK-6630 Rødding



PROGRAM

- Kl. 13.00 Indlæg ved Solveig Pees
Kl. 13.45 Kaffepause med Ligaen som vært
Kl. 14.15 Landsmødet starter
Dagsorden og kørselsvejledning:
se side 20-23 inde i bladet

Af hensyn til det arrangerede kaffebord bedes om tilmelding til foreningens
formand Anne-Marie Thorup på
tlf. (+45) 5631-1858
eller pr. mail til **mariethorup@hotmail.com**
senest den 01. september 2016

wh

THYRAS VOLD - udgivet af Slesvig-Ligaen

Husmandsvej 4, DK-6621 Gesten, tlf. (+45) 5631-1858

e-mail: mariethorup@hotmail.com

Bankkonto: Sydbank 8065-1041552

REDAKTION

Anne-Marie Thorup (formand), Husmandsvej 4, DK-6621 Gesten - e-mail: mariethorup@hotmail.com - tlf. (+45) 5631-1858

Anne Oesterle, Alte Ziegelei, D-24214 Gr. Königsförde, - tlf. (+49) 4346 6406

Willi Hansen (ansvarshavende redaktør), Forsteck 4, D-24955 Harrislee, - e-mail: willihansen@t-online.de - tlf. (+49) 461 909 7405

Tryk: Flensborg Avis

Afleveret til postvæsenet den 17. maj 2016 • Stof til næste nummer af bladet senest den 01. oktober 2016

Følg også med på Slesvig-Ligaens hjemmeside: **www.slesvigligaen.dk**

ISSN 0902-707